

Stichting
Sterke Teksten
TVF: tekstvoorbereidingsformulier

Sterke teksten voor iedereen...

De tool voor jou

De digitale versie van deze tool download je gratis via de website www.sterketeksten.nl

TVF bundelt de kracht van oud (hi) en nieuw (ai)

TVF = tekstvoorbereidingsformulier



NOS-journaal, september 2023:

Leerling, trots:

“Binnen twee minuten was ik klaar met mijn werkstuk.”

Journalist, nieuwsgierig:

“Vond je het een goed verhaal?”

Leerling, verbaasd:

“Ik heb het niet gelezen!”

Schrijven via ai vraagt om focus op lezen

Ontwikkeling van tekst via TVF en ai:

- a. beschrijf de communicatiesituatie
- b. leg jouw keuzes vast in de deelstappen 1A tot en met 3A (voorbeeld volgt)
- c. formuleer de opdracht (prompt) voor de ai-productie van de tekst
- d. beoordeel en verbeter het ai-resultaat op basis van jouw keuzes in het TVF
- e. herhaal onderdeel c en d tot de tekst aansluit bij jouw keuzes
- f. publiceer jouw eindproduct



January 25

Drie formulieren als hulpmiddel

Voor onderdeel a en b:

1. tekstvoorbereidingsformulier, TVF

Voor onderdeel c en d:

2. opdrachtformulier TVF-ai
3. beoordelingsformulier ai-tekst

[Formulieren downloaden](#)



January 25

Een voorbeeld

Opdracht:
mondeling betoog voorbereiden



januari '25

START Communicatiesituatie

voorbereiding betoog over
de maatregel:
*“geen smartphones of -
watches onder schooltijd”*

TIP: zoek voor alle stappen
een concrete en beknopte
formulering van jouw keuze

Stap 1: Doelen bepalen

Stap 2: Keuzes vastleggen

Stap 3: Tekst voorbereiden

Stap 1A, kennisdoel

Maak een opsomming in kernwoorden van informatie over het onderwerp.

Stap 2A, ideale of beoogde lezer

Beschrijf kenmerken van de lezer¹⁾: wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet?

Stap 3A, structuur

Op welke vraagtekens moet de tekst antwoorden?

Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen?

Communicatiesituatie:

Datum:
Opdracht:

Stap 1B, houdingsdoel

Welk gevoel wil je oproepen bij de lezer?

Stap 2B, kernboodschap

Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?

Stap 2C, creatieve kapstok

Hoe geef jij de boodschap meer kracht?

Stap 3B&C, formulering

Produceer de tekst op basis van de communicatiesituatie en de kernboodschap.

Stap 1C, gedragsdoel

Wat wil jij, dat de lezer doet of laat? Wat is de 'call-to-action'?

Stap 2D, middel & kanaal

Hoe bereikt de boodschap de lezer?

Download de digitale versie van deze tool.



januari '25

Stap 2D, middel & kanaal

tekst van ca. 300 woorden
voor mondeling betoog
voor een zaal,
ondersteund met
Powerpoint en een
'muurcontract' (2C)

NB: Jouw denkwerk bepaalt
de volgorde van de stappen.

Stap 1: Doelen bepalen

Stap 2: Keuzes vastleggen

Stap 3: Tekst voorbereiden

Stap 1A, kennisdoel

Maak een opsomming in kernwoorden van informatie over het onderwerp.

Stap 2A, ideale of beoogde lezer

Beschrijf kenmerken van de lezer: wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet?

Stap 3A, structuur

Op welke vraagtekst antwoord je?

Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen?

Communicatiesituatie:

Datum:
Opdracht:

Stap 1B, houdingsdoel

Welk gevoel wil je oproepen bij de lezer?

Stap 2B, kernboodschap

Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?

Stap 2C, creatieve kapstok

Hoe geef jij de boodschap meer kracht?

Stap 3B&C, formulering

Produceer de tekst op de volgende manier:

Stap 1C, gedragsdoel

Wat wil jij, dat de lezer doet of laat?
Wat is de 'call-to-action'?

Stap 2D, middel & kanaal

Hoe bereikt de boodschap de lezer?



januari '25

Stap 2A, toehoorder

leerling

- *is puber (12 – 18 jaar)*
- *is bang info te missen*
- *wil gezien worden*
- *kent en voelt het belang van schoolprestaties*

NB: Jouw denkwerk bepaalt de volgorde van de stappen.

Stap 1: Doelen bepalen

Stap 2: Keuzes vastleggen

Stap 3: Tekst voorbereiden

Stap 1A, kennisdoel

Maak een opsomming in kernwoorden van informatie over het onderwerp.

Stap 2A, ideale of beoogde lezer

Beschrijf kenmerken van de lezer: wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet?

Stap 3A, structuur

Op welke vragen kan de tekst antwoorden?

Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen?

Communicatiesituatie:

Datum:
Opdracht:

Stap 1B, houdingsdoel

Welk gevoel wil je oproepen bij de lezer?

Stap 2B, kernboodschap

Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?

Stap 2C, creatieve kapstok

Hoe geef jij de boodschap meer kracht?

Stap 3B&C, formulering

Produceer de tekst op de volgende manier:

Stap 1C, gedragsdoel

Wat wil jij, dat de lezer doet of laat?
Wat is de 'call-to-action'?

Stap 2D, middel & kanaal

Hoe bereikt de boodschap de lezer?

Download de digitale versie van deze tool



Stap 1A, kennisdoel

maatregel: geen smartphone

- tussen 8.00 en 16.00 uur thuis of in de kluis

argumenten voor:

- meer concentratie door minder afleiding
- meer echte interactie in de pauzes
- versterking geluksgevoel

argumenten tegen:

- smartphone soms nodig
- mislopen informatie

Bron: NPO Radio 1, 28-08-23;

www... (volledig)

Stap 1: Doelen bepalen	Stap 2: Keuzes vastleggen	Stap 3: Te...
Stap 1A, kennisdoel Maak een opsomming in kernwoorden van informatie over het onderwerp.	Stap 2A, ideale of beoogde lezer Beschrijf kenmerken van de lezer ¹ ; wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet? Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen?	Stap 3A, stru... Op wa... tekst a...
Stap 1B, houdingsdoel Welk gevoel wil je oproepen bij de lezer?	Stap 2B, kernboodschap Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?	Stap 3B&C, fo... Pr... te...
Stap 1C, gedragsdoel Wat wil jij, dat de lezer doet of laat? Wat is de 'call-to-action'?	Stap 2C, creatieve kapstok Hoe geef jij de boodschap meer kracht?	
	Communicatiesituatie:	Datum: Opdracht:
	Stap 2D, middel & kanaal Hoe bereikt de boodschap de lezer?	



januari '25

Stap 1C, gedragsdoel

tekent voor akkoord op een contract aan de muur: 'smartphone in de kluis'

NB: Jouw denkwerk bepaalt de volgorde van de stappen.

Stap 1: Doelen bepalen	Stap 2: Keuzes vastleggen	Stap 3: Te...
Stap 1A, kennisdoel Maak een opsomming in kernwoorden van informatie over het onderwerp.	Stap 2A, ideale of beoogde lezer Beschrijf kenmerken van de lezer ¹ ; wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet? Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen? Communicatiesituatie: Datum: Opdracht:	Stap 3A, stru... Op we... tekst a...
Stap 1B, houdingsdoel Welk gevoel wil je oproepen bij de lezer?	Stap 2B, kernboodschap Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?	Stap 3B&C, fo... Pr... te...
Stap 1C, gedragsdoel Wat wil jij, dat de lezer doet of laat? Wat is de 'call-to-action'?	Stap 2C, creatieve kapstok Hoe geef jij de boodschap meer kracht?	Stap 3B&C, fo... Pr... te...
	Stap 2D, middel & kanaal Hoe bereikt de boodschap de lezer?	Stap 3B&C, fo... Pr... te... Download versie van

10



¹) Met 'lezer' bedoelen we de persoon die de boodschap ontvangt (leest, ziet of hoort).

januari '25

Stap 2B, kernboodschap

Om de sfeer op school te verbeteren en de lessen meer waarde te geven, blijft jouw smartphone en -watch tussen 8 en 16 uur in de kluis.

NB: Jouw denkwerk bepaalt de volgorde van de stappen.

Stap 1: Doelen bepalen	Stap 2: Keuzes vastleggen	Stap 3: Te...
Stap 1A, kennisdoel Maak een opsomming in kernwoorden van informatie over het onderwerp.	Stap 2A, ideale of beoogde lezer Beschrijf kenmerken van de lezer ¹ ; wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet? Wat is er aan de hand? Waarom moet er een... men? Communicatiesituatie: Datum: Opdracht:	Stap 3A, stru... Op wa... tekst a...
Stap 1B, houdingsdoel Welk gevoel wil je oproepen bij de lezer?	Stap 2B, kernboodschap Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?	Stap 3B&C, fo... Pr... te...
Stap 1C, gedragsdoel Wat wil jij, dat de lezer doet of laat? Wat is de 'call-to-action'?	Stap 2C, creatieve kapstok Hoe geef jij de boodschap meer kracht?	Stap 3B&C, fo... Pr... te...
	Stap 2D, middel & kanaal Hoe bereikt de boodschap de lezer?	Download versie van...

11



januari '25

Stap 1B, houdingsdoel

leerling

- voelt eerst weerstand
- dan twijfel
- tot slot verlangen om zichtbaar mee te doen

NB: Jouw denkwerk bepaalt de volgorde van de stappen.

Stap 1: Doelen bepalen	Stap 2: Keuzes vastleggen	Stap 3: Tekst voorbereiden
Stap 1A, kennisdoel Maak een opsomming in kernwoorden van informatie over het onderwerp.	Stap 2A, ideale of beoogde lezer Beschrijf kenmerken van de lezer ¹⁾ ; wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet? Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen?	Stap 3A, structuur Op welke manier wordt de tekst opgebouwd?
Stap 1B, houdingsdoel Welk gevoel wil je oproepen?	Communicatiesituatie: Datum: Opdracht:	
Stap 1C, gedragsdoel Wat wil jij, dat de lezer doet of laat? Wat is de 'call-to-action'?	Stap 2B, kernboodschap Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?	Stap 2C, creatieve kapstok Hoe geef jij de boodschap meer kracht?
	Stap 2D, middel & kanaal Hoe bereikt de boodschap de lezer?	Stap 3B&C, formulering Praktische tips voor de formulering van de tekst.

12



januari '25

Stap 2C, creatieve kapstok

zichtbaar maken dat je met
elkaar voor verbetering zorgt
met een 'muurcontract';
aanspreekvorm tweede
persoon enkelvoud: jij

NB: Jouw denkwerk bepaalt
de volgorde van de stappen.

Stap 1: Doelen bepalen	Stap 2: Keuzes vastleggen	Stap 3: Tekst schrijven
Stap 1A, kennisdoel Maak een opsomming in kernwoorden van informatie over het onderwerp.	Stap 2A, ideale of beoogde lezer Beschrijf kenmerken van de lezer ¹⁾ ; wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet? Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen? Communicatiesituatie: Datum: Opdracht:	Stap 3A, structuur Op welke manier wordt de tekst opgebouwd?
Stap 1B, houdingsdoel Welk gevoel wil je oproepen bij de lezer?	Stap 2B, kernboodschap Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?	Stap 3B&C, formulering Praktische tips voor de formulering van de tekst.
Stap 1C, gedragsdoel Wat wil jij, dat de lezer doet of laat? Wat is de 'call-to-action'?	Stap 2C, creatieve kapstok Hoe geef jij de boodschap meer kracht? Stap 2D, middel & kanaal Hoe bereikt de boodschap de lezer?	Stap 3D, versie van de tekst Download de versie van de tekst die je wilt gebruiken.

13



januari '25

Stap 3A, structuur via 'lezersvragen'

- waar gaat dit over
- waarom zou ik luisteren
- welke argumenten zijn er voor en tegen de maatregel
- hoe kan ik meedoen

NB: Jouw denkwerk bepaalt de volgorde van de stappen.

Stap 1: Doel vastleggen	Stap 2: Keuzes vastleggen	Stap 3: Tekst produceren
	Stap 2A, ideale of beoogde lezer Beschrijf kenmerken van de lezer ¹⁾ ; wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet? Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen? Communicatiesituatie: Datum: Opdracht:	Stap 3A, structuur via lezersvragen Op welke vragen van de lezer geeft de tekst antwoord? 14
	Stap 2B, kernboodschap Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?	Stap 3B&C, formulering & spelling Produceer de tekst door antwoord te geven op de lezersvragen. Download de digitale versie van deze tool.
	Stap 2C, creatieve kapstok Hoe geef jij de boodschap meer kracht?	
	Stap 2D, middel & kanaal Hoe bereikt de boodschap de lezer?	

¹⁾ Met 'lezer' bedoelen we de persoon die de boodschap ontvangt (leest, ziet of hoort).

Betrokken personen:




januari '25

Stap 3B&C, tekst

je denkwerk is nu klaar;
de tekst ontstaat door
antwoord te geven op de
lezersvragen;
dat kan je zelf doen of
uitbesteden aan een mens óf
een computer...

**NB: Jouw denkwerk bepaalt
de volgorde van de stappen.**

Stap 1: Doel	Stap 2: Keuzes vastleggen	Stap 3: Tekst produceren
	Stap 2A, ideale of beoogde lezer Beschrijf kenmerken van de lezer ¹⁾ ; wat weet, wil, vindt en kan deze persoon wel/niet? Wat is er aan de hand? Waarom moet er een tekst komen? Communicatiesituatie: Datum: Opdracht:	Stap 3A, structuur of lezersvragen Op welke vragen kan de lezer de tekst antwoord geven?
	Stap 2B, kernboodschap Wat moet jouw lezer in ieder geval onthouden (maximaal 30 woorden)?	Stap 3B, structuur of lezersvragen
	Stap 2C, creatieve kapstok Hoe geef jij de boodschap meer kracht?	Stap 3C, formulering & spelling Produceer de tekst door antwoord te geven op de lezersvragen.
	Stap 2D, middel & kanaal Hoe bereikt de boodschap de lezer?	 Download de digitale versie van deze tool.

¹⁾ Met 'lezer' bedoelen we de persoon die de boodschap ontvangt (leest, ziet of hoort).

Betrokken personen:

Opdracht (prompt) aan Copilot (of ChatGPT) met Opdrachtformulier TVF-ai

Schrijf een tekst van maximaal 300 woorden voor mondeling betoog voor een leerling tussen 12 en 18 jaar, die bang is info te missen. De leerling is een puber die gezien wil worden; de leerling kent en voelt het belang van schoolprestaties.

De tekst moet de leerling overtuigen van de voordelen van de maatregel 'geen smartphones of -watches onder schooltijd'.

Via gevoelens van weerstand, twijfel roep je uiteindelijk verlangen op om zichtbaar mee te doen en een handtekening te zetten op het muurcontract. Spreek de leerling aan met 'jij'.

Gebruik in de tekst de volgende argumenten voor de maatregel:

- meer concentratie door minder afleiding
- meer echte interactie in de pauzes
- versterking geluksgevoel

Houd in de tekst rekening met de volgende argumenten tegen de maatregel:

- smartphone soms nodig
- mislopen informatie

Wat absoluut moet blijven hangen tussen de oren van de leerlingen is de kernboodschap:

Om de sfeer op school te verbeteren en de lessen meer waarde te geven, blijft jouw smartphone en -watch tussen 8 en 16 uur in de kluis.

De kernboodschap met alle informatie verwerk je in een tekst met een structuur op basis van de volgende lezersvragen, zonder deze expliciet te noemen:

- waar gaat dit over
- waarom zou ik luisteren
- welke argumenten zijn er voor en tegen de maatregel
- hoe kan ik meedoen



[Bekijk de volledige uitwerking via de website.](#)

Eerste resultaat van Copilot

Beste jij,

Je bent een puber die gezien wil worden en het belang van schoolprestaties kent en voelt. Maar je bent ook bang om informatie te missen. Je bent niet de enige. Veel leerlingen hebben dezelfde angst. Maar wat als ik je vertel dat er een eenvoudige oplossing is die je kan helpen om je concentratie te verbeteren, meer echte interactie in de pauzes te hebben en je geluksgevoel te versterken?

De oplossing is simpel: geen smartphones of -watches onder schooltijd. Ik weet dat dit misschien niet het antwoord is waar je op hoopte, maar het is wel het antwoord dat je nodig hebt.

Waar gaat dit over? Dit gaat over het verbod op het gebruik van smartphones en -watches op school. Het is een maatregel die bedoeld is om de sfeer op school te verbeteren en de lessen meer waarde te geven.

Waarom zou je luisteren? Omdat deze maatregel je kan helpen om je beter te concentreren op de lesstof. Het is bewezen dat smartphones en -watches afleiden en ervoor zorgen dat leerlingen slechter presteren. Door deze apparaten in de kluis te laten, kun je je beter concentreren en betere resultaten behalen.

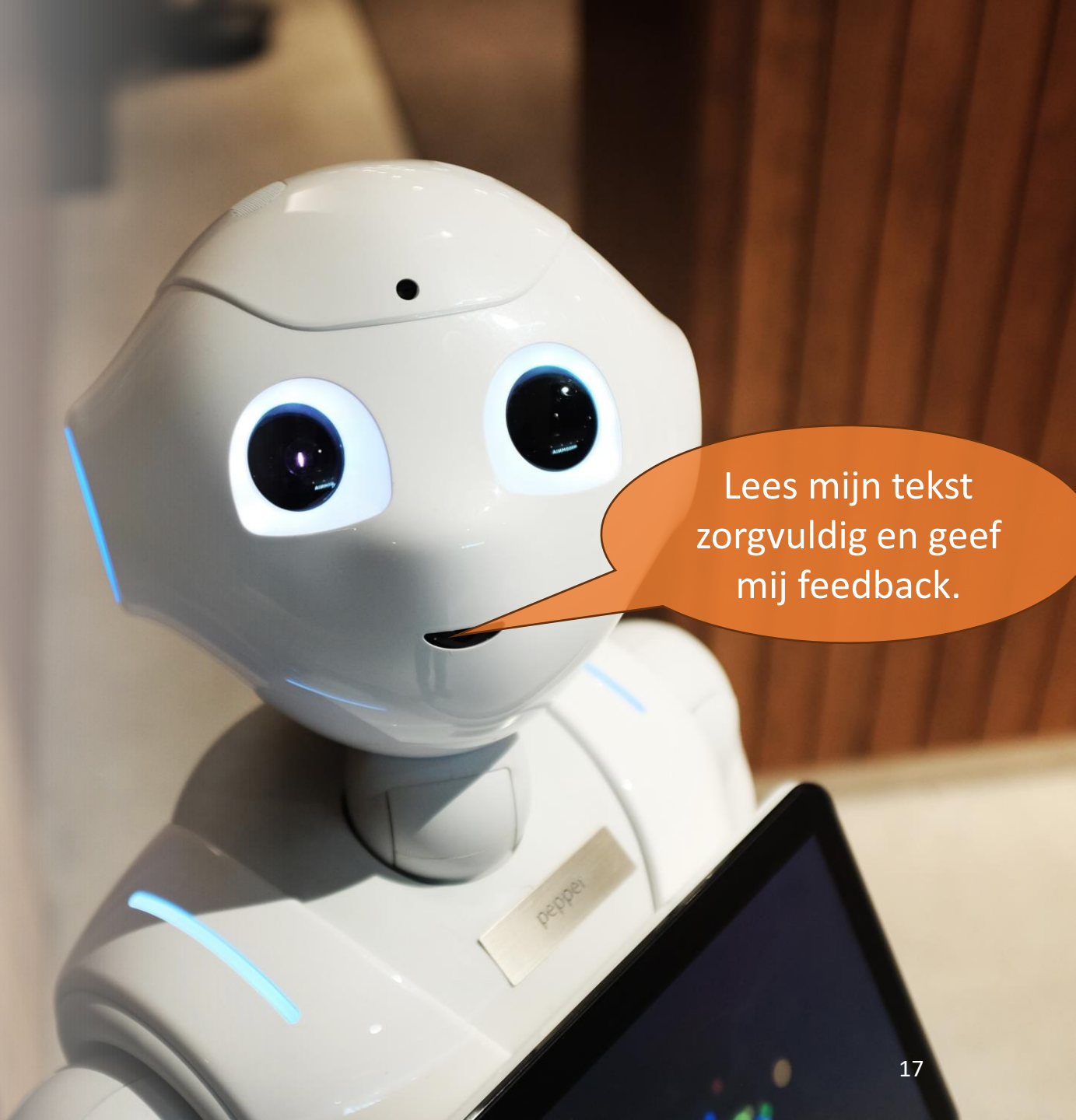
Welke argumenten zijn er voor en tegen de maatregel? Voor de maatregel zijn er verschillende argumenten. Zoals ik al eerder zei, kan het verbod op smartphones en -watches je helpen om je beter te concentreren op de lesstof. Daarnaast kan het verbod leiden tot meer echte interactie in de pauzes. In plaats van op je telefoon te kijken, kun je nu echt contact maken met je medeleerlingen. Tot slot kan het verbod je geluksgevoel versterken. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het gebruik van smartphones en -watches kan leiden tot stress en angst.

Tegen de maatregel zijn er ook argumenten. Zo kan het zijn dat je je smartphone soms nodig hebt. Bijvoorbeeld als je ouders je moeten bereiken in geval van nood. Daarnaast kun je informatie mislopen als je je smartphone niet bij je hebt.

Hoe kan ik meedoen? Het is simpel. Om deel te nemen aan deze maatregel, hoef je alleen maar je smartphone en -watch tussen 8 en 16 uur in de kluis te laten. Zo kun je je beter concentreren op de lesstof, meer echte interactie hebben in de pauzes en je geluksgevoel versterken.

Onthoud: om de sfeer op school te verbeteren en de lessen meer waarde te geven, blijft jouw smartphone en -watch tussen 8 en 16 uur in de kluis. Doe mee en zet een handtekening op het muurcontract. Samen kunnen we ervoor zorgen dat onze school een betere plek wordt om te leren en te groeien.

455 woorden



Mijn reactie op het eerste resultaat

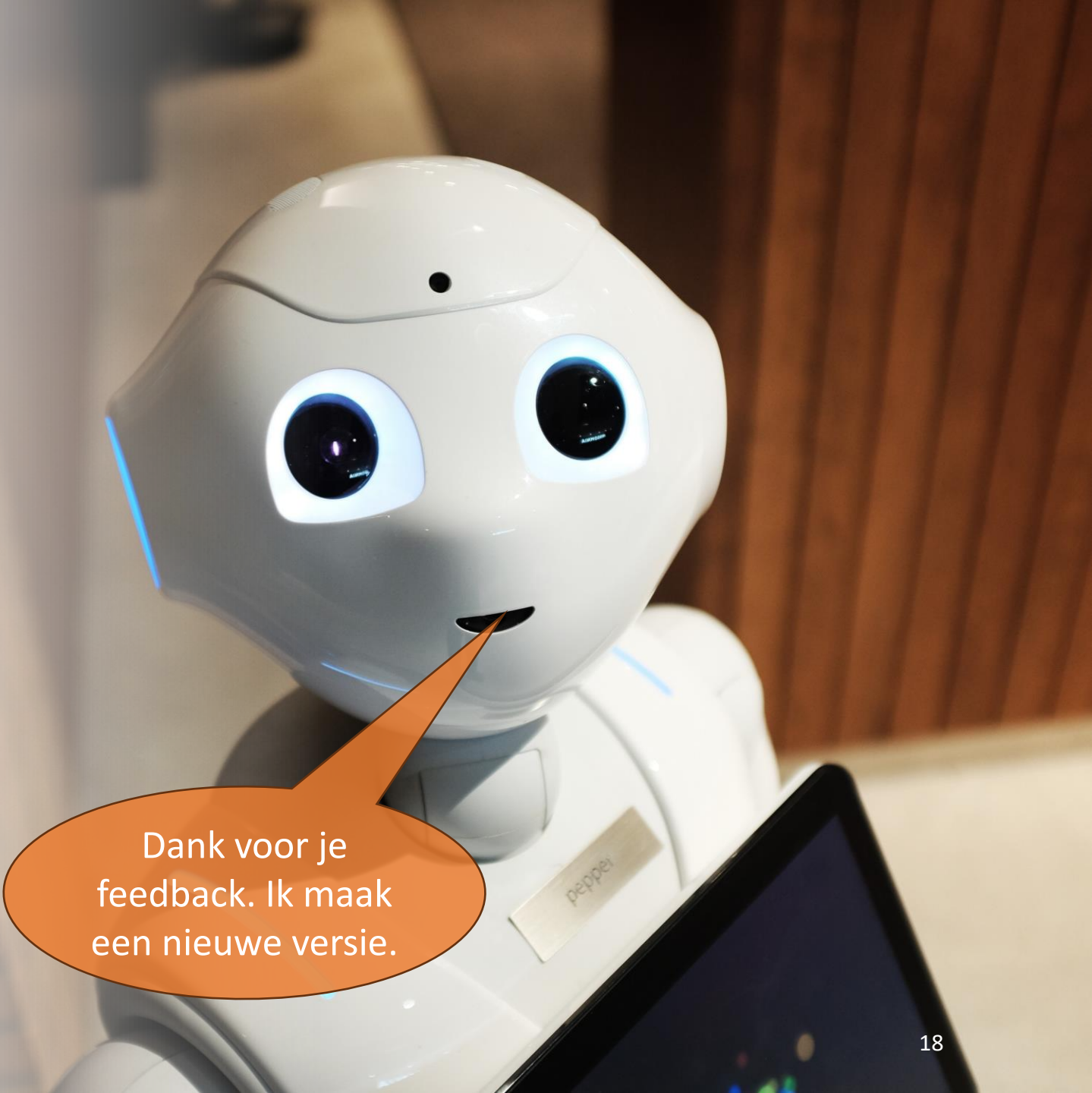
Ik herken mijn keuzes in de tekst, maar op sommige plekken veel te letterlijk. Zoek naar een formulering die pubers aanspreekt.

Als voorbeeld: 'het verbod kan je geluksgevoel versterken' is geen zin die pubers aanspreekt; beter: zonder telefoon is het gezelliger in de pauze

De tekst is te lang. Het zijn nu 438 woorden. Ik wil maximaal 300 woorden.

Over de tekst de volgende opmerkingen:

- veel zinnen zijn erg lang; formuleer kortere zinnen
 - vermijd zo veel mogelijk de overbodige hulpwerkwoorden zoals kunnen, moeten, willen
- (voorbeeld: 'samen zorgen we voor' in plaats van 'samen kunnen we zorgen voor')
- 'antwoord' in de tweede alinea klopt niet, want de leerling heeft geen vraag gesteld
 - benoem de lezersvragen niet in de tekst; het gaat om de antwoorden op die lezersvragen
 - de zin 'hoe kan ik meedoen' maakt de tekst onduidelijk door het gebruik van 'ik' in plaats van 'jij'



Dank voor je feedback. Ik maak een nieuwe versie.

Na een tweede versie + feedback volgt deze derde versie (209 woorden)

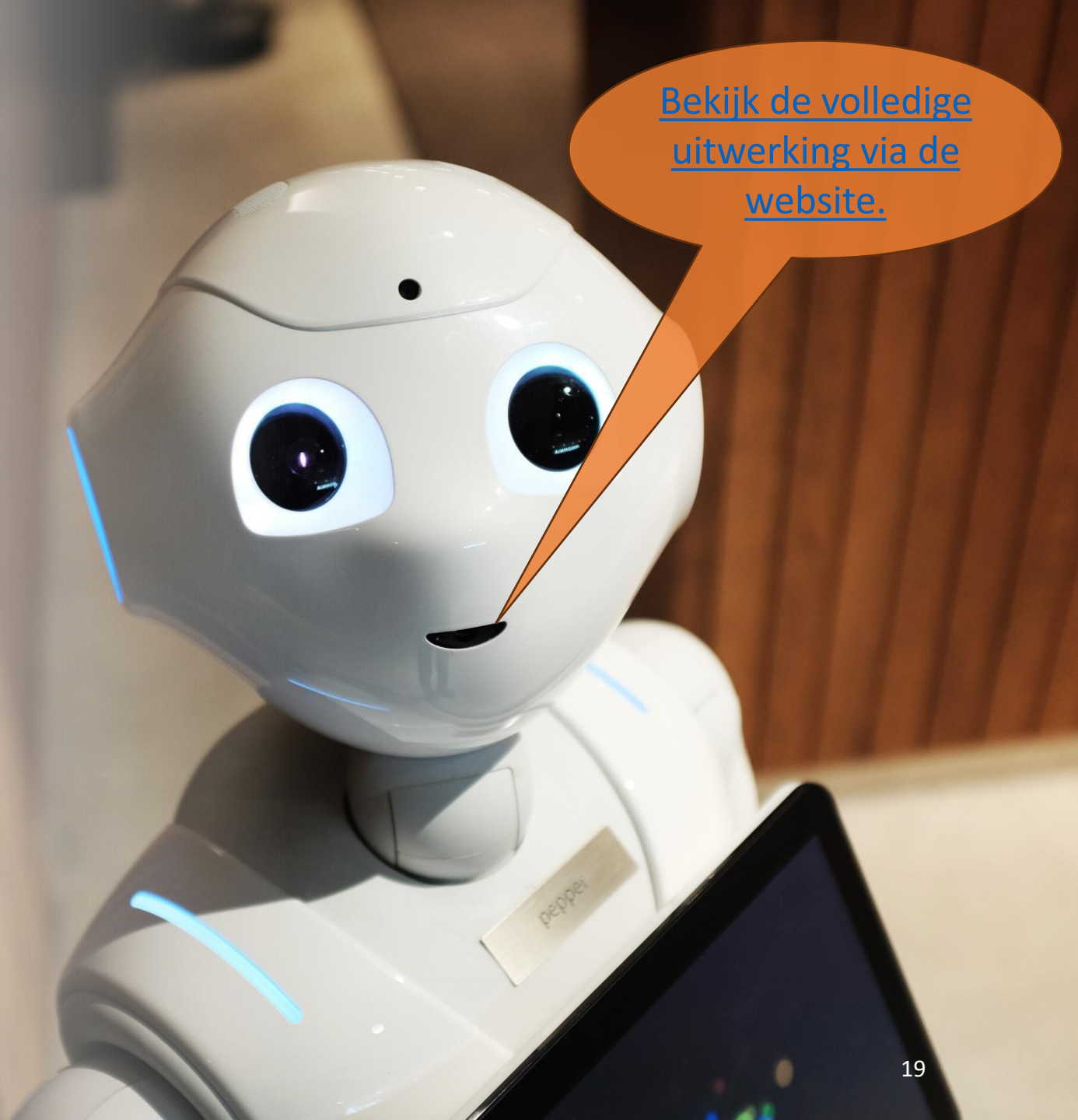
Hallo, jij daar! Dit gaat over een nieuwe maatregel op school: geen smartphones of -watches onder schooltijd. Je vraagt je misschien af, waarom zou ik hier naar luisteren? Het antwoord is simpel: deze maatregel kan jou helpen om beter te presteren op school en gelukkiger te zijn.

Laten we eerst de voordelen bekijken. Zonder constante meldingen van je telefoon, kun je je beter concentreren op je schoolwerk. In de pauzes zul je meer echte interacties hebben met je vrienden, in plaats van naar een scherm te staren. Dit kan je geluksgevoel versterken.

Natuurlijk, er zijn ook tegenargumenten. Soms heb je je smartphone nodig voor schoolwerk, en je bent bang dat je belangrijke informatie mist. Maar wees gerust, de school zal ervoor zorgen dat alle noodzakelijke informatie beschikbaar is zonder je telefoon.

Dus, hoe kun je meedoen? Het is simpel. Zet je handtekening op het muurcontract en beloof dat je je smartphone en -watch tussen 8 en 16 uur in de kluis laat.

Onthoud dit: Om de sfeer op school te verbeteren en de lessen meer waarde te geven, blijft jouw smartphone en -watch tussen 8 en 16 uur in de kluis. Het is een kleine verandering, maar het kan een groot verschil maken in je schoolleven. Doe je mee?



[Bekijk de volledige uitwerking via de website.](#)

January 25

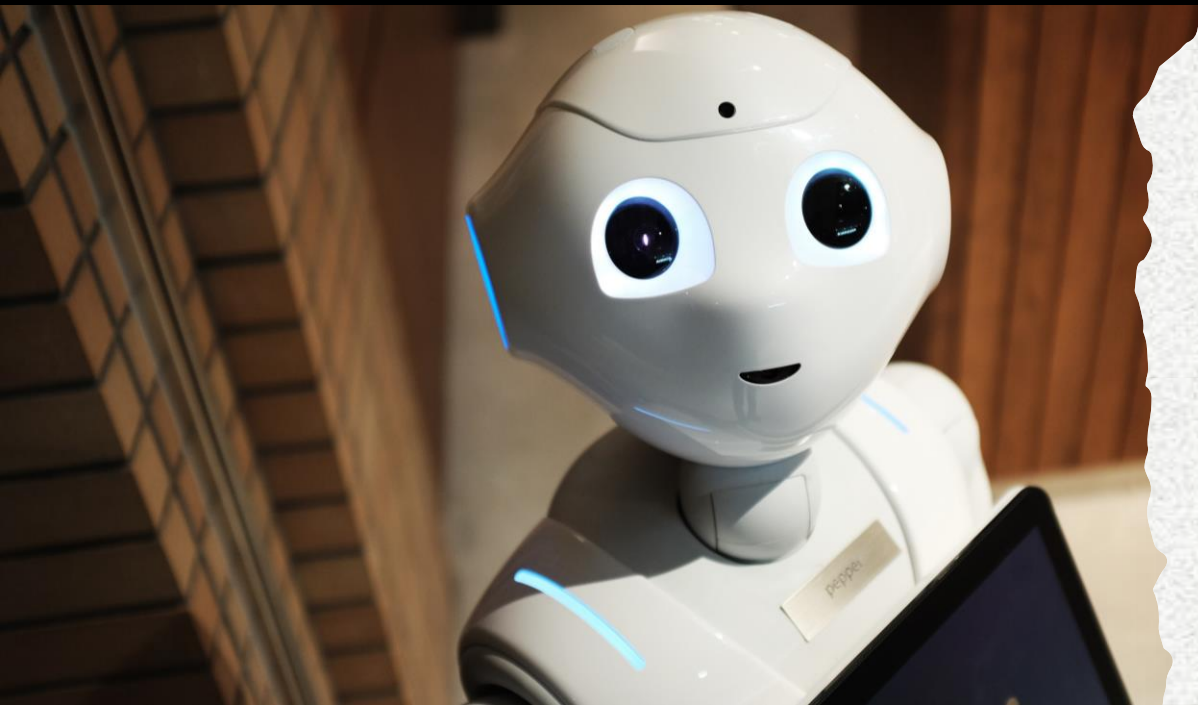


Beoordeling tekst

Kritisch lezen en vaststellen of jouw keuzes herkenbaar zijn in de tekst.

- Klopt de inhoud?
- Past de formulering bij jouw manier van communiceren?

Hulpmiddel: [beoordelingsformulier ai-tekst](#)



Een voorbeeld

Hoe is de kernboodschap in de tekst verwerkt?

De boodschap komt goed naar voren, misschien zelfs iets te veel.

Conclusie

Hoe zorgvuldiger je de keuzes in het TVF verwoordt in de opdracht, hoe groter de kans, dat de tekst past bij jouw doelen, doelgroep en communicatiesituatie.

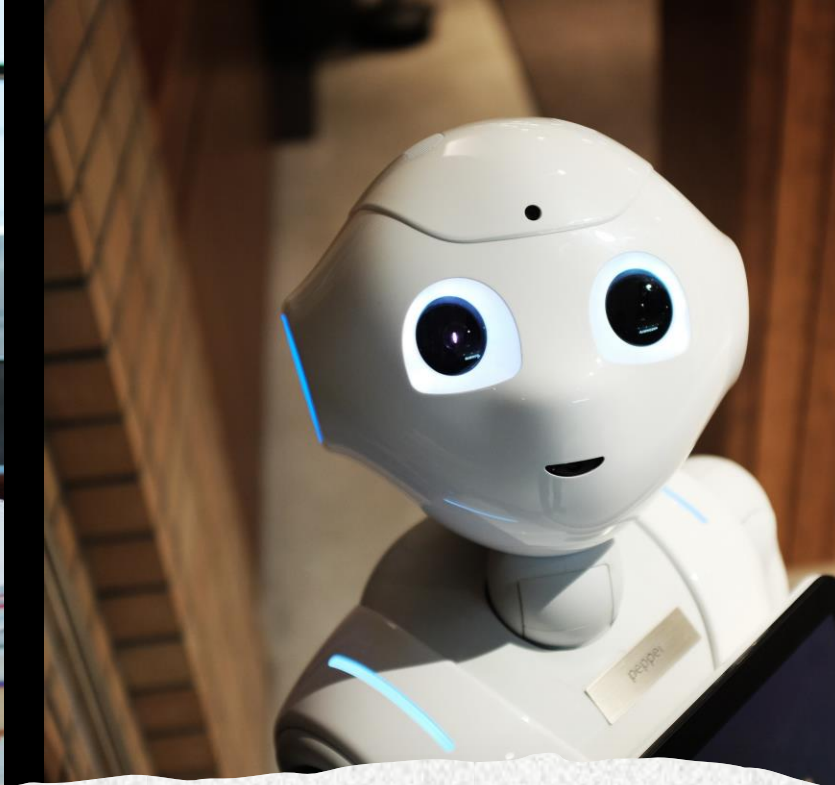
Formulering, woordkeuze en voorbeelden zijn gebonden aan jouw persoonlijkheid. Zeker bij een mondelinge presentatie moet je verhaal echt bij jou passen.

Drie succesfactoren voor een betoog:

- ethos, je uitstraling
- pathos, je inlevingsvermogen
- logos, je argumentatie

Copilot of ChatGPT helpt je met de laatste factor. De eerste twee ontwikkel je zelf.





Stichting
Sterke Teksten
TVF: tekstvoorbereidingsformulier

Sterke teksten voor iedereen...

De tool voor jou

De digitale versie van deze tool download je gratis via de website www.sterketeksten.nl

Het TVF verbindt HI met AI

Jouw vaardigheid in denken en kritisch lezen (HI) bepaalt de input voor AI en daarmee de effectiviteit van jouw communicatie.

Contact: www.sterketeksten.nl